

Skydda dina fåglar mot fågelinfluensa

**TILL DIG SOM
ÄGER HOBBYFÅGLAR**

Skydda dina fåglar

Att vara ägare av hobbyfåglar är förknippat med mycket nöje, en hel del arbete men naturligtvis också ett ansvar. Som djurägare har du ansvar inte bara för att dina fåglar hålls i en god djurmiljö utan även för att de skyddas mot sjukdomar.

I denna broschyr vill Jordbruksverket berätta om hur du som fjäderfäägare skyddar dina fåglar mot smittsamma sjukdomar som sprids med vilda fåglar. Tonvikten ligger på fågelinfluensa, men råden gäller i viss utsträckning även annan smitta som vilda fåglar kan bära, till exempel salmonellabakterier och Newcastlevirus.

Du ska alltid se till att ha den senast uppdaterade versionen av den här broschyren. Anledningen är att reglerna kan ändras och att det vid akuta situationer kan finnas andra bestämmelser för att förebygga och bekämpa fågelinfluensa och andra djursjukdomar, som du som djurägare är skyldig att följa.

Om fågelinfluensa

Fågelinfluensa är en fågelsjukdom som orsakas av ett influensavirus. Sjukdomen är mycket smittsam mellan fåglar och i mycket sällsynta fall kan även människor infekteras. Stora mängder virus utsöndras med avföringen från smittade fåglar, men också från exempelvis luftvägarna när fåglarna nyser och hostar. Smittspridning kan ske genom direkt kontakt mellan vilda fåglar och tamfåglar, eller indirekt till exempel via vattendrag som fåglarna dricker ur, redskap eller annan utrustning eller genom att avföring från fåglar fastnat på djurskötarens skor. Mellan olika fjäderfäbesättningar kan smittspridning ske vid till exempel handel med levande fåglar, via människor som rör sig mellan olika besättningar eller via foder, transportfordon, damm, med mera.

Förhindra kontakt mellan dina fåglar och vilda fåglar

Ett grundläggande krav är att du som fjäderfäägare så långt möjligt ska förhindra att dina fåglar kommer i direkt eller indirekt kontakt med vilda fåglar eller deras avföring. Det är svårt att fullständigt garantera att så inte sker. Men det finns mycket du kan göra för att minska risken att dina fåglar smittas. Tänk på att om du slarvar med skyddet är det inte bara du och dina fåglar som drabbas vid ett utbrott utan även andra fjäderfän och fjäderfäägare i närområdet.

Hänvisning till Jordbruksverkets föreskrifter hittar du längst bak i broschyren.

Skyddsnivåer

För att skydda dina fåglar mot smitta kan du vidta åtgärder på olika nivåer. Vilken nivå som krävs eller som väljs beror på flera saker. Jordbruksverket kan beroende på smittläget ställa krav på olika skyddsnivåer. Detta innebär att alla fjäderfäägare måste vidta någon form av skyddsåtgärder.

Om fågelinfluensa konstateras i Sverige inrättar Jordbruksverket ett restriktionsområde runt fyndplatsen. För fjäderfäägare som befinner sig inom restriktionsområdet skärps kraven på skyddsnivå. Som djurägare kan du naturligtvis välja en skyddsnivå som ger ett säkrare skydd än den nivå som Jordbruksverket kräver. Du är då också förberedd om kraven skulle behöva skärpas.

Den typ av djurhållning du har kan också sätta gränser för vilken skyddsnivå som är möjlig att genomföra. De 3 skyddsnivåer som beskrivs nedan är inte direkt tillämpliga på uppfödning av viltfåglar och duvor och när det gäller uppfödning av ankor, gäss och strutsar kan viss anpassning behöva göras.

Skyddsnivå 3

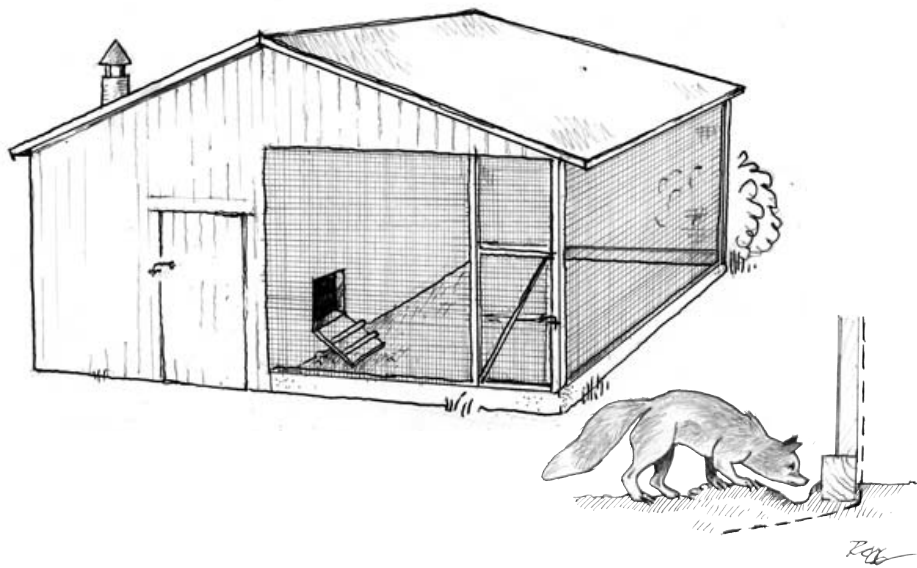
– vistelse inomhus med eventuell tillgång till uterum

Skyddsnivå 3 ger det säkraste skyddet. Utrymmet inomhus ska vara fågelsäkert, vilket innebär att alla öppningar ska vara tätade eller försedda med fågelnet som förhindrar vilda fåglar att ta sig in bland tamfåglarna eller i angränsande utrymmen, till exempel där man förvarar foder. Vilda fåglars avföring ska inte heller kunna hamna bland tamfåglar eller i angränsande utrymmen. Ventilationstrummor ska till exempel förses med takhuvar med nät runt om så att vilda fåglar inte kan sitta på trumkanten och släppa sin avföring.

Om du vill att dina fåglar ska kunna gå ut, ska detta ske i ett uterum eller veranda. Uterummet ska i princip ha samma skyddsnivå som utrymmet inomhus. Detta innebär att uterummet måste vara försett med tätt tak och nätväggar med en maskstorlek på högst 19 millimeter – ju mindre desto säkrare även mot till exempel smågnagare. Väggarna ska vara täta nere vid marken och lämpligen bör näten fästas vid någon form av sockel av trä eller betong. Sockeln bör gå ner någon eller några decimeter i marken. Dörr utifrån och in i uterummen måste givetvis sluta tätt. I figur 1 visas en skiss på hur ett uterum kan utformas.

Uterummet kan också göras rovdjurssäkert genom att byta ut sexkantnätet mot ett svetsat nät med samma maskstorlek. Nätet bör dras ner under sockeln och vikas ut horisontellt i marken cirka 0,5 meter ut från uterummet, se figur 1. Även öppningar in i byggnaden, till exempel ventilationsöppningar, bör förses med rovdjurssäkra nät.

Arean i uterummet bör inte vara mindre än en tredjedel av den area tamfåglarna har inomhus.

Figur 1. UTERUM

Exempel på uterum (veranda). Uterummet har tätt tak och väggar av sextkantnät med en maskstorlek på högst 19 mm. Nätet fästs vid en sockel som är nergrävd några dm i marken. Uterummet behöver inte vara inbyggt, som på bilden, utan kan likaväl vara en tillbyggnad. Genom att byta ut sextkantnätet i figuren mot ett svetsat nät som man drar ut cirka 0,5 meter under sockeln kan uterummet också göras rovdjurssäkert.

Skydd mot indirekt smittöverföring ska tillgodoses med så kallade hygienränser. Hygienränser måste finnas både vid ingången till byggnaden och vid ingången till uterummet. Vid hygienränserna ska det finnas möjlighet att tvätta händerna och byta kläder och skor eller skoskydd. Bild på hygienränser visas i figur 2.

Jordbruksverket kan komma att kräva denna skyddsnivå också för hobbyinriktad djurhållning, om det till exempel inträffar massdöd bland vilda fåglar inom ett område, eller då risken bedöms som särskilt hög av någon annan anledning.

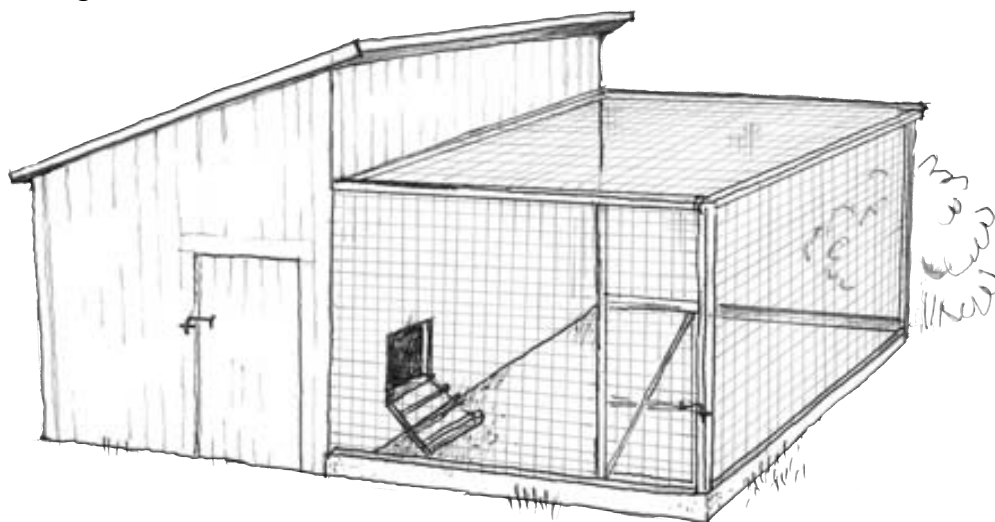
Figur 2. HYGIENRÄNS

Vid hygienränserna byter du skor och kläder och tvättar händerna. Den rena sidan av hygienränserna (bänken) får inte beträddas med skor eller skoskydd som varit i kontakt med golvet på den orena sidan. Man kan använda hink med rent vatten om inte rinnande vatten finns tillgängligt.

Skyddsnivå 2

– inhägnad med krav på att foder och vatten ska vara inomhus

Skyddsnivå 2 ger klart sämre skydd än skyddsnivå 3, men minskar ändå riskerna för smitta. Inhägnadens uppgift är att hålla tamfåglarna instängda så att de inte kan röra sig fritt ute. Ett vanligt trädgårdsstaket räcker inte till. För höns bör inhägnadens nätväggar ha en maskstorlek på högst 51 millimeter och självklart ska det vara tätt nertill. Där så är praktiskt möjligt ska inhägnaden förses med nättak. Detta är inte något krav, men ökar skyddet i avsevärd grad. Lämpligt nät är nylonväv med en maskstorlek på cirka 20 millimeter och en trådtjocklek på 1–1,5 millimeter. Lösa nät av typen fruktnät ska helst inte användas, eftersom vilda fåglar kan fastna i dem. Det är önskvärt att inhägnaden byggs så stadigt att man vid en ökad akut risk kan täcka över inhägnaden med till exempel en presenning. Vilken minsta area som inhägnaden behöver ha varierar med djurslag. För värphöns bör arean inte understiga 0,5 kvadratmeter per höna. I figur 3 visas en skiss på en inhägnad hönsgård.

Figur 3. INHÄGNAD HÖNSGÅRD

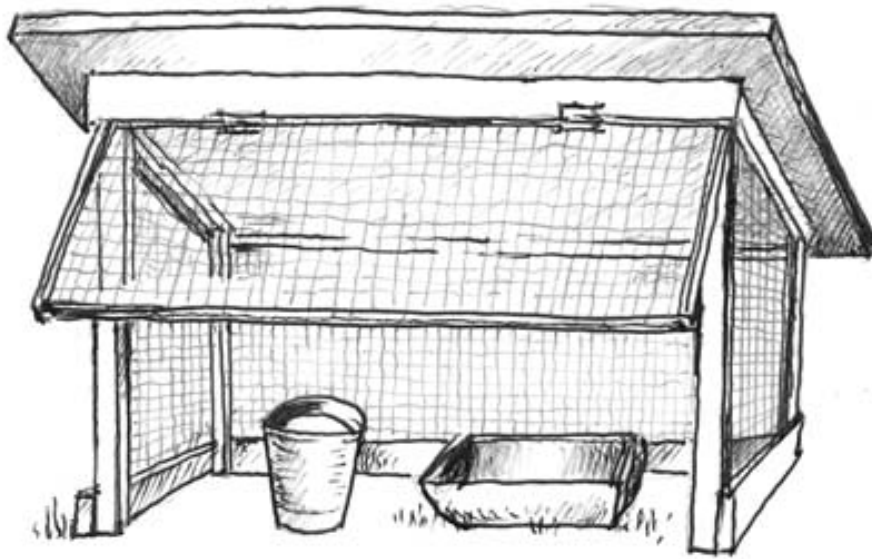
Inhägnaden har väggar av sexkantnät med en maskstorlek på högst 51 mm. Där så är praktiskt möjligt ska inhägnaden förses med ett nättak av nylonväv. Detta är inte något krav, men ökar skyddet i avsevärd grad. Lösa nät av typen fruktnät ska helst inte användas.

Foder och dricksvatten ska vara inomhus dit vilda fåglar inte har tillgång. Om det inte är möjligt, till exempel att det inte finns något hus i anslutning till inhägnaden, ska foder och dricksvatten vara under tak enligt figur 4 eller genom att en presenning läggs över hönsgården. En enkel form av hygiengräns för byte av skor eller skoskydd bör anordnas vid ingången till byggnaden eller inhägnaden. Även handtvätt är lämpligt.

Skyddsnivå 1

– foder och vatten ska vara inomhus eller under skydd utomhus

Skyddsnivå 1 innebär att tamfåglarna kan röra sig fritt utomhus. Foder och dricksvatten ska ges inomhus. Om detta inte är möjligt ska foder och dricksvatten ges under skydd utomhus. Skyddsnivån är låg men ger ändå en form av skydd och bör därför alltid tillämpas. I figur 4 visas en skiss på hur utfodring under skydd utomhus kan anordnas. Hygienrutiner i form av handtvätt och byte av skor eller skoskydd rekommenderas alltid.

Figur 4. FODER OCH VATTEN UNDER SKYDD UTMOMHUS

Exempel på hur foder och dricksvatten kan placeras under skydd utomhus. Frontluckan är uppfällbar för att man ska komma åt att fylla på både foder och dricksvatten. Öppningen under frontluckan ska göras så liten som möjligt, men tamfåglarna måste komma in för att kunna äta och dricka utan svårighet. Ett alternativ till uppfällbar frontlucka är ett uppfällbart tak.

Tamfåglarna ska utestängas från eventuella möjligheter att dricka vatten från sjöar, vattendrag och vattensamlingar, eftersom dessa används även av vilda fåglar.

Generella krav för skyddsnivå 2 och 3

Utställningar, tävlingar och liknande arrangemang där tamfåglar sammanförs får inte hållas så länge Jordbruksverket bedömer att det finns en förhöjd risk för fågelinfluensa i landet. Tama ankor och gäss ska hållas åtskilda från höns och kalkoner.

Allmänna hygienregler

- Endast de som sköter tamfåglarna bör ha tillträde till djurutrymmena.
- Håll rent runt hus och inhägnader.
- Var noga med rutinerna vid hygiengränserna.
- Tvätta händerna efter kontakt med fåglar.
- Efter en utlandsvistelse bör du inte ha kontakt med tamfåglar förrän tidigast efter 48 timmar.

Information och frågor

På Jordbruksverkets webbplats hittar du aktuell information om olika smittsamma sjukdomar: www.jordbruksverket.se/smittsammasjukdomar

Jordbruksverkets föreskrifter

- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:17) och allmänna råd om förebyggande åtgärder mot överföring av högpatogen aviär influensa från vilda fåglar till fjäderfän eller andra fåglar som hålls i fångenskap, (K24).
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:56) och allmänna råd om skyddsåtgärder vid bekräftat utbrott av aviär influensa hos fjäderfä eller andra fåglar i Sverige (K16).
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:8) om skyddsåtgärder när högpatogen aviär influensa av subtyp H5 har konstaterats och N1 misstänks eller bekräftats hos vilda fåglar i Sverige (K9).

Föreskrifterna ovan grundar sig på EG-rättsakter.

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 0771-223 223
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

OVR127, december 2016

Illustrationer: Ronny Olsson